

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
PEDAGOĢIJAS, PSIHOĢIJAS UN MĀKSLAS FAKULTĀTE
SKOLOTĀJU IZGLĪTĪBAS NODAĻA

PĒCSTUNDAS DISKUSIJA DABASZINĀTŅU SKOLOTĀJA REFLEKSIJAS PRASMJU PILNVEIDEI

AUTORE: DINA SARCEVIČA-KALVIŠKE

STUD.APL. NR.: DS07044

DARBA ZINĀTNISKĀ VADĪTĀJA: DR. PAED. D. NAMSONE

Pētījuma problēma un aktualitāte

- ❖ Skolotāja nepieciešamība **pielāgoties** **izmaiņām** apkārtējās norisēs
- ❖ Būtiska **situācijas un sava snieguma, darbības objektīva analīze**
- ❖ **Refleksija, prame izvirzīt tālākos pilnveides uzdevumus** ir būtiska profesionālajai izaugsmei (Choy, 2012)

Pētījuma problēma un aktualitāte

- ❖ Skolotāji refleksijas prasmes uzskata par **nebūtiskām** (France, Namsone, & Cakane, 2015), skolotājiem Latvijā **vājas** refleksijas prasmes (Namsone & Cakane, 2014)
- ❖ Ievērojamas **atšķirības** starp skolotāja un vērotāja secinājumiem pēc vērošanas (Choy, 2012)
- ❖ **Stundu vērošana un pēcstundas diskusija** – paņēmiens refleksijas prasmju pilnveidei (Bell, 2001)

Mērķis un uzdevumi

Darba mērķis: izvērtēt pēcstundas diskusijas ietekmi uz dabaszinātņu skolotāja refleksijas prasmes pilnveidi.

Darba uzdevumi:

1. Veikt teorētiskās literatūras izpēti par:

- **refleksijas prasmes** nozīmi pedagoģiskajā praksē un pilnveides pieejām;
- **stundu vērošanas un pēcstundas diskusijas praksi** un pieejām pasaulē, **ārējā vērotāja lomu** pēcstundas diskusijā.

Darba uzdevumi

3. **Veikt izpēti** par pēcstundas diskusijas ietekmi uz skolotāja refleksijas prasmju pilnveidi divās dažādās pētījuma grupās.
4. **Izstrādāt metodiskos ieteikumus** pēcstundas diskusijas norisei un ārējā vērotāja efektīvai darbībai.

Pētījuma jautājums un pētījuma metode

Pētījuma jautājums: Kā pēcstundas diskusija veicina dabaszinātņu skolotāja refleksijas prasmes pilnveidi?

Izvēlētā pētījuma metode: gadījuma pētījums divās dažādās pētījuma grupās.

Pētījuma grupas

1. Dabaszinātņu un matemātikas Izglītības centra **mācīšanās grupu skolotāji** un profesionālā atbalsta personas - **grupu vadītāji**.

2. Programmas “Iespējamā misija” **dabaszinātņu skolotāji** un skolotāju profesionālā atbalsta personas – **kuratori**.

Datu vākšanas metodes

- 1. Pēcstundas diskusiju transkripcijas un transkripciju analīze**
- 2. Intervijas pēc pēcstundas diskusijas:**
 1. ar skolotāju profesionālā atbalsta personām;
 2. ar dabaszinātņu skolotājiem.
- 3. Skolotāju un atbalsta personu pašvērtējumi** par pēcstundas diskusijas ietekmi uz refleksijas prasmes pilnveidi.

Pētījuma plāns

Informācijas apkopošana un analīze

Literatūras analīze

Pētījuma materiālu izstrāde

Pašvērtējuma formu izstrāde

Interviju struktūras izstrāde

Vērojumu transkripcijas formu izstrāde

Pētījuma norise

Pēcstundas diskusiju transkripcijas

Interviju veikšana

Izvērtējuma datu ieguve

Datu apkopošana

Pētījuma rezultāti

Rezultātu analīze un secinājumi

Metodisko ieteikumu izstrāde

Refleksijas prasmes jēdziens un nozīme

Refleksija, refleksijas prasmes:

- **pieredzes analīze un jaunu zināšanu un rīcību radīšana, balstoties uz to (Stein, 2000)**
- **komplekss intelektuāls process, kurā personas domas kļūst par pētījuma pamatobjektu (Rychen, Sagalnik, 2003)**
- **profesionālās attīstības programmu sastāvdaļa, kas fokusēta uz savas un citu pieredzes analīzi (Van Driel, 2012)**

Refleksijas prasmes jēdziens un nozīme

Refleksijas prasmes pilnveidi ietekmē:

- Personas kognitīvās spējas (James and Clarce, 1996)
- Vēlēšanās iesaistīties procesā (Bright 1996, Haddock 1997)
- Orientācija uz pārmaiņām (Wellington 1996)
- Iepriekšējā pieredze (Lee, 2005)
- Komunikācijas veidi (Lee, 2005)

Refleksijas prasmes pilnveide

Literatūrā biežāk minētās pieejas refleksijas prasmes pilnveidei

(Stein, 2000; Welsch, Devlin, 2007; Bell, 2001):

- Dienasgrāmatas, piezīmes
- Mācīšanās grupas un darbības pētījumu grupas
- Stundu vērošana un analīze
- Video ierakstu analīze
- Lomu spēles, skeči

Ārējā vērotāja ietekme

- ❖ **Mentora vadīta un modelēta refleksija var efektīvāk veicināt** refleksijas prasmes pilnveidi jauniem skolotājiem. (Poom-Valickis, Mathews, 2013)
- ❖ Skolotāju izglītotāji **virza skolotāju uz apzinātu lēmumu pieņemšanu** par tālāko profesionālo darbību, balstoties uz autentiskām situācijām skolotāja pieredzē (Griffin, 2003)

Refleksijas prasmes līmeņi

1. Brookfield (1988) identificē 4 procesus refleksijas procesam:

1. Pieņēmumu analīze – savu pieņēmumu, pārlicību analīze
2. Kontekstuālā modrība – ietekmes, kas veido personīgo pieņēumus, apzināšanās
3. Iedomātās spekulācijas – alternatīvu ideju izmantošana
4. Reflektīvais skepticisms – “universālu patiesību” apšaubīšana

2. Wright (1992) izdala tikai divus refleksijas prasmes līmeņus:

1. Domā par tiešām sekām un darbību ietekmēm
2. Izsver savas rīcības sekas, darbības efektivitāti, spēj novērtēt savu darbību objektīvi, domā, kā mainīt rīcību

Refleksijas prasmes līmeņi

3. Wellington, Austin (1996) izšķir 5 refleksijas prasmes līmeņus/stadijas:

- **Tūlītējā** (*immediate*) – izdzīvošanas stratēģija, mirkļa vajadzības
- **Tehniskā** (*technical*) – refleksija, kas vērsta uz metodoloģijas, profesionālo prasmju pilnveidi
- **Apzinātā** (*deliberate*) – vērsta uz atklājumu, personīgās nozīmes apzināšanos
- **Dialektiskā** (*dialectic*) – vērsta uz apšaubīšanu, personīgo atbildību
- **Transpersonālā** (transpersonal) – vērsta uz iekšēju pašattīstību, analizē attiecības starp iekšējo un ārējo “es”

Tālākie darba uzdevumi

1. Turpināt teorētiskās literatūras izpēti

1. Refleksijas prasmes attīstības līmeņi un to novērtēšana
2. Pēcstundu diskusijas prakses un pieejas pasaulē
3. Ārējā vērotāja loma pēcstundu diskusijā

2. Veikt praktisko izpēti

1. Pēcstundu diskusiju transkripcijas
2. Intervijas

3. Izstrādāt metodiskos ieteikumus pēcstundas diskusijas norisei

Learning without reflection is a waste. Reflection without learning is dangerous.

Confucius

meetville.com

meetville.com

Confucius

Confucius